

założycieli szkoły oraz tych, którzy ją reaktywowali, poczet dyrektorów, kadre zarządzającą, katechetów oraz nauczycieli. Na kolejnych stronach możemy przeglądać fotografie przedstawiające budynek szkoły oraz najważniejsze wydarzenia szkolne. Wzajemne zestawienie zdjęć archiwalnych z okresu przedwojennego oraz z lat współczesnych ukazuje życie codzienne uczniów i nauczycieli – chwile spędzone w szkole i poza jej murami, zajęcia lekcyjne i pozalekcyjne, te w pracowniach przedmiotowych oraz te na boisku szkolnym. Materiał ilustracyjny pozwala nam poznać najwybitniejszych absolwentów oraz niezwykłych gości, którzy uświetniali swoją obecnością ważne chwile w życiu szkoły.

Album kończy tekst ks. dyrektora Jacka Kędzierskiego zatytułowany *Gimnazjum Długosza już tylko wspomnieniem*. Autor dzieli się wspomnieniami związanymi z reaktywacją szkoły na początku XXI wieku. Przypomina najważniejsze zadania i cele, jakie stoją przed szkołą katolicką, oraz prezentuje uczniów, którzy zostali odznaczeni Medalem za zasługi dla Zespołu Szkół Katolickich im. ks. Jana Długosza we Włocławku.

Prezentowana publikacja to interesująca i twórcza refleksja nad historią i misją, jaką ma i realizuje szkoła katolicka. Niewątpliwie pozycja ta pozwala spojrzeć całościowo na to, co stanowi szkołę katolicką we Włocławku: ukazuje ona jej historię i ludzi z nią związanych, wskazuje na cele i zadania, jakie przed nią stoją. Zawarty w niej materiał historyczny z pewnością zainteresuje badaczy, historyków oraz miłośników Włocławka, dostarczając wiedzy na temat historii miasta, szkolnictwa czy osób związanych z „Długoszem”. Album dostarcza nie tylko wiedzy historycznej, ale prezentuje także najnowsze wydarzenia z życia szkoły.

Podsumowując, należy wyrazić wdzięczność wobec redaktora ks. dr. Jacka Kędzierskiego, który podjął się trudu opracowania i wydania tego dzieła, poszukując autorów z różnych środowisk i gromadząc tak bogaty materiał ilustracyjny w jednej publikacji. Publikacja ta z pewnością pomoże czytelnikowi zrozumieć i poznać miejsce szkoły katolickiej w przestrzeni publicznej.

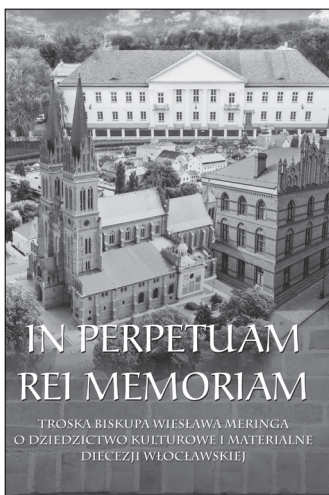
ks. Zbigniew Łukasik

 <https://orcid.org/0000-0002-2316-3318>;
zbyszeklukasik86@gmail.com

***In perpetuum rei memoriam. Troska biskupa Wiesława Meringa o dziedzictwo kulturowe i materialne diecezji włocławskiej*, red. L. Witczak, Włocławek : Wyd. Duszpasterstwa Rolników 2020, 189 s.**

<https://doi.org/10.52404/ttnwloc.stwl.23.39>

Zapewne najpierw w społecznościach akademickich zaczęły się pojawiać wydawnictwa nazywane księgami pamiątkowymi lub księgami jubileuszowymi. Środowiska naukowe dedykowały je najwybitniejszym postaciom spośród swo-

jego grona, a uczniowie w ten sposób honorowali swoich mistrzów. Z czasem praktyka ta przeszła również w szeregi duchownych. W diecezji wrocławskiej swoistego rozmachu nabrała tego typu działalność wydawnicza za pontyfikatu bp. Wiesława Alojzego Meringa.

Zasadniczo wydawnictwa te wychodziły w trzech typach, jako: forma książki pamiątkowej (*Sprawiedliwość, pokój i radość w posługiwaniu biskupim*, pod red. A. Niemiry, K. Rulki, J. Szymańskiego, Wrocław 2010); forma książki podsumowującej pewien okres lub całość działalności (*Ubi episcopus, ibi ecclesia. Jubileusz posługi księdza biskupa W.A. Meringa w diecezji wrocławskiej*, pod red. A. Tomalaka, Wrocław 2019) i trzecia forma jako wyraz wdzięczności pewnych środowisk

wobec biskupa (*Wdzięczna pamięć*).

Istotą książki pamiątkowej, w klasycznym znaczeniu, jest wykonanie pracy naukowej i ofiarowanie jej swojemu mistrzowi lub innej ważnej dla środowiska osobie. Do tak opisanej formy można również włączać kolejne tomy „Studiów Wrocławskich”, z których tom 17 dedykowany był bp. W.A. Meringowi, a kolejne ważnym postaciom wrocławskiego środowiska naukowego.

Zbliżoną, ze względu na formę pracy naukowej (jeżeli taka jest), ale jednak nieco inną, bo opisującą postać, której pozycja jest dedykowana, jest forma książki podsumowującej pewien etap lub całość działalności bohatera. Do tej formy zaliczyć należy również artykuły ukazujące się w tej konwencji w czasopiśmie oficjalnym diecezji wrocławskiej („Miesięcznik Diecezji Wrocławskiej”).

Trzecia forma, której pozycja wydawnicza jest wyrażeniem „wdzięcznej pamięci”, nie jest formą pracy opartą na metodologii naukowej, a jedynie luźnym przypomnieniem wydarzeń (tu wykonanych prac), podzieleniem się swoimi uczuciami do osoby, której pozycja jest dedykowana. Zawiera więc pewną reklamę, zarówno postaci, której pracę zadedykowano, jak i autorów przedłożenia oraz tych, którzy albo tę działalność wykonywali, albo ją sponsorowali.

Po tych wstępnych uwagach należy zauważyć, że przedstawiona do recenzji pozycja znajduje się pomiędzy wydawnictwami grupy drugiej i trzeciej. Z grupą drugą powiązana jest tym, że omawia cały przebieg posługi bp. W.A. Meringa, choć zupełny brak naukowości powoduje, że pozycja jest zdecydowanie bliższa grupie trzeciej.

Przejdźmy więc do konkretów. Pozycja w swoim podtytule – *Troska biskupa W. Meringa o dziedzictwo kulturowe i materialne diecezji wrocławskiej* – wskazuje, jakiemu zagadnieniu praca jest poświęcona. Składa się z wstępu autorstwa ks. L. Witczaka i wymienionych w spisie treści 21 pól działalności (tematów).

We wstępie zostały przedstawione osoby, które przyczyniły się do przygotowania albumu, a które w ten sposób wyrażają Pasterzowi swoją wdzięczność za pokładane w nich zaufanie.

Wykazano prace prowadzone przy: bazylice katedralnej pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny we Włocławku; dzwonnicy z połowy XIX w. we Włocławku; pałacu biskupiego we Włocławku; budynków Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku (w tym gruntowny remont budynku biblioteki seminaryjnej i wyposażenie go w nowe metalowe regały przesuwne); gmachu dawnego kolegium wikariuszy katedralnych we Włocławku; Zespole Szkół Katolickich im. ks. J. Długosza (w latach 2003–2020); kościele rektorskim pw. Miłosierdzia Bożego w Wieńcu Zdroju; kościele pw. Matki Bożej Licheńskiej w Kryszkowicach; kanonii (sufraganii) przy ul. Prymasa Karnkowskiego 5; dawnej kanonii przy ul. Gdańskiej 8 we Włocławku; kanonii przy ul. Tumskiej 12 we Włocławku; Caritasie Diecezji Włocławskiej – ul. Wojska Polskiego 2 we Włocławku; Domu Samotnej Matki – ul. Widok 5 w Ciechocinku; schronisku dla bezdomnych przy ul. Karnkowskiego 7 we Włocławku; schronisku dla bezdomnych przy ul. Płockiej 2 we Włocławku; Domu Dziecka Caritas im. bp. W. Owczarka – ul. Leśna 2 we Włocławku; Domu Księża Emerytów przy ul. Kościuszki 16c w Ciechocinku; Domu Księża Emerytów im. Dobrego Pasterza przy ul. Kościelnej 8a we Włocławku; budynku mieszkalnym przy ul. Łęskiej 49 we Włocławku; budynku Wydawnictwa Duszpasterstwa Rolników – ul. Modra 23 we Włocławku; księgarni z kawiarnią „Caffe Libri” – ul. Toruńska 5a w Licheniu Starym.

Wykazanie tych prac, jak można się domyśleć, potwierdza, że było to 21 najważniejszych prac budowlanych w czasie pontyfikatu bp. W. Meringa, wykonanych według łacińskiej maksymy *in perpetuam rei memoriam* (na wieczną pamiątkę rzeczy), czyli upamiętniających pontyfikat bp. Meringa. Trzeba jednak zauważyć, że w tym czasie wykonano jeszcze wiele innych prac renowacyjnych, w wielu przypadkach dużo ciekawszych i ważniejszych, a w tej pracy pominiętych.

Poszczególne segmenty prac przedstawione są w sposób albumowy, a więc niewielki tekst, zwłaszcza historyczny, zdecydowanie większy tekst reklamowy (wykonawca, sponsor i ewentualnie przebieg prac), wszystko ze znaczną liczbą zdjęć dokumentujących przebieg tych działań. Autorami zdjęć są: M. Kowalczyk, T. Wiśniewski.

Zrozumiałe jest, że „artykuły” omawiające poszczególne miejsca pracy budowlano-remontowej nie są jednakowej długości, gdyż zarówno budowle mają różne znaczenie dla diecezji, jak i zakres prowadzonych prac był zróżnicowany.

Pozycję oprawiono w miłą w dotyku obwolotę, której przednia strona przedstawia najważniejsze instytucje diecezjalne (fotomontaż), a na okładce tylnej zdjęcie i biogram biskupa włocławskiego. Tło całości okładki przedstawia czerwony mur z cegły. Pozycja wydana została w formacie A4. Jednak poważnym problemem dla osoby chcącej skorzystać z umieszczonego w pracy

tekstu (choć w niewielkiej ilości) jest czerwonawy kolor tła, który zniechęca do czytania.

Podsumowując recenzowaną książkę, należy zwrócić uwagę, że jest to pozycja albumowa, która przybliży prace budowlano-remontowe prowadzone w diecezji włocławskiej. W swojej formie treściowej wydawnictwo powinno być zaliczone do prac podsumowujących działalność biskupa w tej dziedzinie, jednak brak obszerniejszych elementów teoretycznych powoduje, że bardziej ją odnajdujemy w formie wyrażenia „wdzięcznej pamięci”, co też potwierdza wstęp do pozycji. Ostatecznie jest to pozycja bardziej do oglądania niż czytania.

ks. Henryk Witczak

 <https://orcid.org/0000-0002-6542-3501>

hwitczak@eta.pl

„Studia Włocławskie”, t. 22, Włocławek 2020, 632 s.

<https://doi.org/10.52404/ttnwloc.stwl.23.40>

Tom 22. „Studiów Włocławskich” jest dedykowany księdzu profesorowi Ireneuszowi Werbińskiemu w jego 70. rocznicę urodzin. To dobra okazja, aby wyrazić wdzięczność, przypomnieć i wskazać wielki dorobek naukowy tego profesora w wymiarze ogólnopolskim, ale, co ważne, a może niedoceniane, w środowisku włocławskim. W dedykacji czyni to biskup włocławski Wiesław Alojzy Mering, gdy pisze: „Dostojny Jubilat był płodnym uczonym i jest autorem wielu bardzo ciekawych artykułów, książek, a także prac redakcyjnych: jest bowiem człowiekiem obdarzonym wieloma talentami, a także sprawnym i giętkim językiem” (s. 8). Ten wpis może stanowić podsumowanie wielkiej twórczej i naukowej pracy ks. Ireneusza Werbińskiego, którą cechuje oryginalność badawcza. Należy on do tych teologów duchowości, którzy tę dziedzinę nauki teologicznej wprowadzili na nowe tory badawcze, poszerzając jej zakres, oddziaływanie, znaczenie i jej umiejscowienie w ogólnym dorobku nauk teologicznych.

Pierwszą część 22. tomu „Studiów Włocławskich” stanowią artykuły omawiające dorobek naukowy ks. prof. I. Werbińskiego. Ten cykl artykułów otwiera artykuł ks. Henryka Witczaka *Promowanie kadr i dydaktyczne osiągnięcia ks. prof. zw. dr. hab. Ireneusza Werbińskiego*, który przypomina, że Jego dorobek naukowy Jubilata obejmuje 16 książek jego autorstwa i współautorstwa, oraz liczne artykuły naukowe, recenzje. Ks. I. Werbiński wypromował 175 prac magisterskich, 13 prac doktorskich. Recenzował 66 doktoratów i 3 nostryfikacje, 16 habilitacji. Głównym obszarem zainteresowań naukowych jest teologia duchowości, a dopełniają i poszerzają ją: historia Kościoła i patrystyka, teologia dogmatyczna i religioznawstwo oraz hagiografia, hagiologia i pedagogika chrześcijańska powiązana z psychologią. Duża liczba promowanych prac magisterskich, doktorskich wskazuje na jeszcze jedną bardzo ważną cechę: pragnienie dzielenia się wiedzą